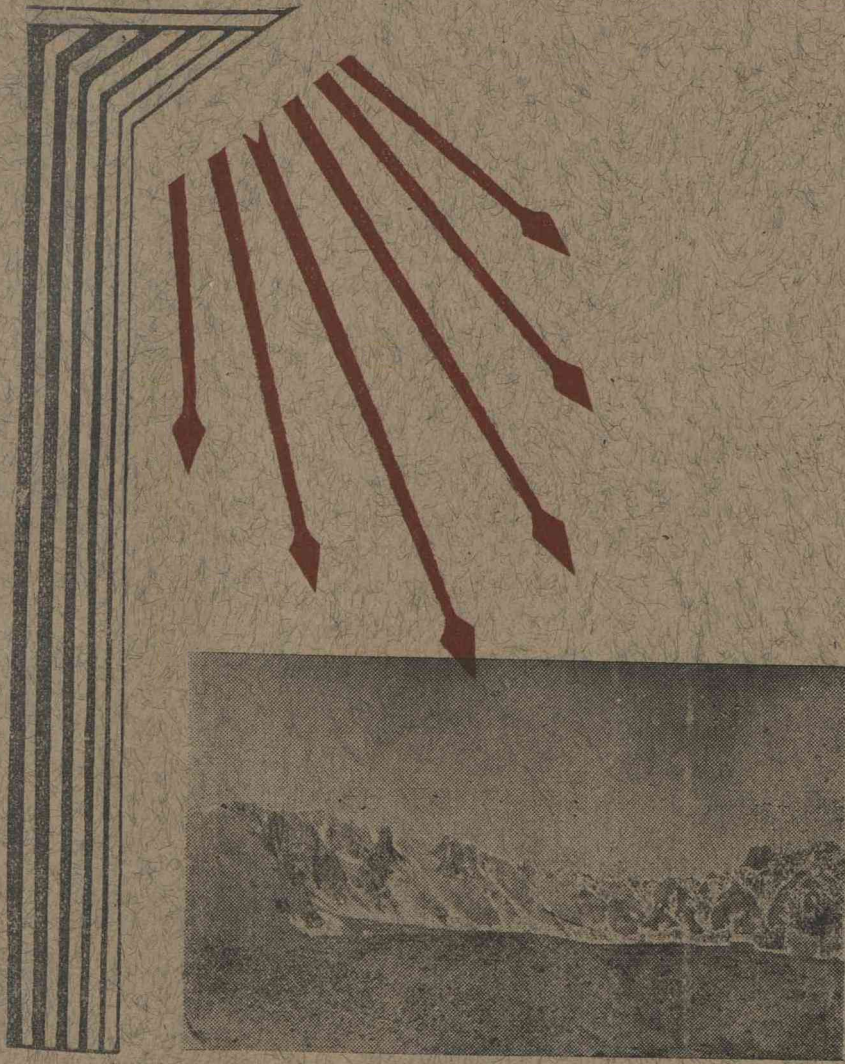

ERCİYES

KAYSERİ

Halkevi Dergisi

Sayı : 3
Cilt : 1

Mayıs
1938

ERCIYES

KAYSERİ

HALKEVİ DERGİSİ

Medrese hatıraları

Fodla ve tas muharebeleri

- 2 -

Urfanın genç Valisi Kâzım Demirere armağan :

Yazan : Hüsni Savaşçın

İlkin bu günkü nesle fodlayı tarîf edelim: Eskiden İstanbul medreselerinde oturanlara daire şeklinde pide dağılırdı. Hani şu ramazanda iftarlık diye yarı hamur satılan piderin tıpkısı... İşte (fodla) bu idi. Her yiğidin bir yoğurt yeyişi olduğu gibi İstanbul'da her semt medreselerin de çeşitli fadla dağıtması vardı. Meselâ Fatih medreselerinde fodlalar medresede her kesin ayağına gelirdi. Bizim bulunduğumuz Süleymaniye medreselerinde meşihat civarındaki imaretlere (1) gitmek mecburiyeti vardı. Fatih'de yalnız oda sahibi olan (talebei ulume) (2) verilirdi. Halbuki Süleymaniye'de çömez (3) lere de verilirdi.

Fodla miktarları da çeşitli olurdu; bazı medreselerde talebe başına bir bazılarında da iki üç verilirdi. Bu busesta bizim Süleymaniye semti fazla kurnazdı: Sabah namazını Süleymaniye camiinde kılarak imarete uğra-

yanlara inhisar ettirmişti. Yarım saat geçince kimseye bir şey verilmezdi. Halbuki sabah namazı uyanıp camiye gitmek herkesin harcı olmadığı gibi hayatı ataletle geçen mollalar erken uyanamazlardı. Bizim gibi binamaz mektepli mollalar suratle camii kapusuna koşar namaz kılmış gibi oradan imarete giden ve elinde çifte fodla ile medreseye dönerdi. Emarate giderken başında sarık olmak şarttı. Onun için bazan bir sarık, yarım saat içinde üç, dört kafayı değiştirirdi. Bu iş biraz da eğlenceli idi. Maselâ küçük sarık, büyük olanların başında şarlonun durumuna benzerdi. Büyük baş sarığı ise küçük bir başta kulakları gözleri bile kapardı. Bu komedi cephesi bizim gibi medresede oturup mektebe devam edenler içinde sarıksız gezenlere inhisar ederdi.

Süleymaniye imaretinde bir zaman sözde intizam olsun diye medre-

İÇİNDEKİLER

		Sahife
Medrese hatıraları	Hüsni Savaşçın	65 - 68
Bir asır sonra Kayseri ne şekilde olacak	Sahir Üzel	69 - 71
Seyahatname	Dikeçoğlu	72 - 74
Hatırlarsın değilmi (şiir)	Kayın oğlu	74
Yurd ihtisaları	Muhittin Onbaşıoğlu	75 - 76
Erciyes (şiir)	Hamdi Üçok	77
Tarihte Kayseri	Sahir Üzel	78 - 80
Ülküye doğru	Mehmet Selim Karaca	80
Cirit ve taş döğüşü	Naci Kum	81 - 83
Atatürk çocuklarının şarkısı	Haşim Nezihi Okay	84
Erciyes (şiir)	Nafiz Soysal	84
Ata sözlerinin psikolojisi	Muhtar Erdemer	85 - 86
Halkevliler (şiir)	Hamdi Üçok	86
Biz (şiir)	Nafiz Soysal	87
Talas kamyonu	Naci Cingilli	88 - 89
Moti Guj Âşı (tercüme)	Şeref Gönençen	90 - 92
Aşık Cafer Tan	Naci Kum	92 - 95
Bekleyiş	Muhtar Erdemer	93
Döner kümbet	Fahri Tamer	94
Kayseri Atlı spor ocacı	M. Erğiner	95 - 96

İçinde kimbilir fodla için kaç harbin geryan ettiği bir medresemiz

se sırasına göre fodla dağıtılmak düşünölmüş fakat dağıtan Bevvaplar (3) uyuşamadı: İlkin kim alacak Çifte salismi, çifte rabiğ mi ? yoksa dökmeçi ülä, dökmeçi sani mi ? ..

Tam benim ilk İstanbul'a gidip şimdiki Urfa valisi Kâzımla çifte rabia girdiğimiz zamanda (1323). hocamız (5) den aldığım direktif ile fodla almağa gittim: Avluyu papatya tarlası gibi dolduran hocegân ve tale-

bei ulum efendilerde bir heyecan yar. bizim bevvap Refahiyeli sarı Hilmi bağırdı: Çifte rabi gelsin ! bu sese dökmeçi ülä bevvapi cevap verdi:

— Olamaz adeti kadime dökmeçilerden başlar. Köşeden bir kumanda :

— Çifte salisler hazır olun.

Bu son kumanda müthişti. Ekserisi kara deniz uşağı olan çifte salis-

İçinde binlerce Türk yavrusunun yükselmesine çalışılan bir orta mektebimiz (Develi)

liler işi zorbalığa dökerek fodla harmanına saldırdı.

Dökmeçi ülä mukabil taarruza geçti. Bizim (çifte rabi) bitaraf kaldı, Fakat daha ziyade komşusu Çifte salise meyl ediyordu. Mücadele Bevvaplardan mullalara intikal etmişti. Köşeden fedlayı kapalı karşı tarafın suratına fırlatıyor; Fedlacıklar Zorba mollaların ellinde halaç pamuğu gibi havalarda uçuyordu. Nihayet kavuklu (6) göründü.

— Bre yobaz herifler nanı azizi ayaklar altında eziyorsunuz. Bu ne hal !...

Diye bağırınca harp durdu. Mütareke ve sulh bir saniyede oldu bitti. Herkes bir kapıdan kaçtı fodla parçaları da hamallara kaldı şimdi her kes gülüşüyordu. Yalnız ben ağlayacak gibi idim. Bir de-

fa eli boş dönüyordum. İkincisi iki saat süren bu hengâmede mektebe (7) geç kalmış ım. Birinci dersin yarısına yetiştim. Kapıda müdür (8) yakaladı. Ve ser mubassır yaver beye emretti.

— Şu hafıza bilâ af iki tevkif yazın. Artık iki gün büyük teneffüsten mahrum kalan cezalıları içinde zavallı bir masumun da adı okunuyordu.

— 955 Hüsnü ... bilâ !

Halbuki Müdüre fodla harbini hikâye etseydim, mebus olduktan sonra ustada (tanin) (9) için iki baş makale yahut (meşrutiyet hatıraları) için üç sahifelik bir mevzu hediye etmiş olur, hem de cezadan kurtulurdum.

İstanbul medreselerinde bir âdet daha vardı. Perşembe günleri (Zerde pilav) dağıtılırdı. Bunun şekli de fodla usulü idi : Bazılarında hazır med-

reseye gelir tepsi, tepsi dağılır. Bizim Süleymaniyede ise imarete gitmek lâzım. Zerde pilav öğleye doğru dağıtılırdı. Tam mektepte olduğumuz zaman ...

Onun için mektepli mollalar bundan mahrum idi. Mektep tatiline rast gelen bir iki perşembe, çeşnisi tatmıştım. Yine bir perşembe sarıklı talebeye karşı hiç sempatisi olmayan Fransızca hocamız Suad beyin verdiği vazifeleri hazırlayamamıştım. Korkarak medresede kaldım; hazır perşembe iken zerde saatinde imarete yollandım. Bizim bevvab içeriden bağırdı:

— Ka ... P., Fa.... Hasan efendi...

Evet çifte salise bevvabi Hasan efendi kapıları kapadı. Bize taslarla zerde pilav dağıtılmağa başlandı. Bir aralık dışarıda patırtı, kıyamet ... Yeniçeriler (Kazgani şerifi) kaldırmış galibal. Nihayet anlaşıldı. Kirazlı mesçit ile tıp medresesi gelmiş illa kapıyı açtırmak istiyorlar, nihayet büyük bir gıcırta ile kapı açıldı. Yeni gelenlerle eskiler arasında dil kavgası başladı. Dökmeci ulâdan bir molla tası kirazlı mescitlilere fırlattı. Onlar mukabele etti. Altı ay evvel şahit olduğum fodla harbi bunun yanında hiç kelmıştı. Tasların şınkırtısı şuvalyelerin kılınç, kalkan harbini andırıyordu. Yerler pilav zerde ile kaplandı. Sarıklar taslar fütbol topu gibi sağdan sola, soldan sağa uçuyor. Öyle harp ki hukuku düvel kaidelerine de riayetkâr; benim gibi küçük mollalara ilişkin yok. Bir kaç mollacık geniş pencerelere sığındık. Ve o gün için pencere kenarlarında cephanesi gibi dizili olan altın sarısı zerde pilav taslarında hamleye başladık. Kavuklu gelip Donkişot mollaları dağıtıncaya kadar hayli tas boşaltılmış, hatta geçmiş fodlacıklarımız ödeninceye kadar...

* *

Eskidenberi ilme, fenne çok kıy-

met veren Türkler büyük tesisler yapmış medreseye giren talebeyi himaye için vakıflar bırakmıştır. Hakikaten o zamanın ilim kaynağı olan medreseler için kurulan imaretler fakir talebeyi koruyordu. Nitekim o zamanın (ferdi hizmetler) sırasında olan bu tesisler bu gün (amme hizmeti) arasına girmiştir. Meselâ bugün devlet binlerce talebeyi koruyor. Onları parasız olarak yetiştirmeye çalışıyor.

Çok insanî ve çok medenî bir tesis olan medrese vakıfları son asırlarda mahiyetini kayb etmişti. Ecdadın ilim tahsil edenleri himaye için kurduğu tesisler, bevvablara, kavuklulara, murtekip memurlara mekel olmuştu. Daha doğrusu medreseler kuruluşlarındaki yüksek kıymeti gaip ederek asker kaçaklarının, softa bozuntularının yatağı haline girerek nasıl hakiki küviyetini gaib etmiş ise bunlara mahsus vakıflar da (yağma Hasanın böreği) olmuştu. Yukarıda hikâye ettiğim fodla ve tas harpleri, kim bilir belki de gayri şuurî reaksiyonlar idi.

- devam edecek -

[1] Şimdiki Türk ve İslâm müzesidir.

[2] Medrese talebesine (talebei Ulum) denirdi.

[3] Medresede oda sahibi olmayab fakat bir oda sahibinin himayesinde oturan medrese muallalarına (Çomez) derler.

[4] Her medresenin bir muhafızı vardı. Cümle kapısının anahtarını onda idi. Bunlara (Bevvap) denirdi.

[5] Bizim ... Lisesi tarih öğretmenidir. O zaman Darülfünun edebiyat şubesine devam ederdi. Kâzım ile benim velâimetimiz, ustadımızdı. Yazıcı zade Mehmed Cemal - ki Süleymaniyede ve kendi muhitinde (yazıcı) diye anılırdı. Bizim gibi daha nice çıraklar yetiştirmiştir. Bu satırları yazarken Kâzım ile ikimiz namına minnet ve şükranlarımızı arz edeceğiz.

[6] Meşihatta vazifesi olan ve medrese işlerine bakan hocalara kavuklu denirdi.

[7] Şimdiki üniversite karşısında çifte raylarda Mercan İnönü.

[8] Hüseyin Cahit Yalçın.

[9] Hüseyin Cahit beyin gazetesi

Bir asır sonra Kayseri ne şekilde olacak

Sahir Ünal

Bundan tamam bir asır sonrada ve 2038 yılı içindeyiz. Kayseri, adını değiştirip (Erciyes) olmuş. Şehir bir kolunu, 3980 lik Erciyesin bağına atıp, o bir kolunu Erciyesin sırtlarının boynuna sarmış, bu yamaçların ara yerindeki geniş ova üstünde milyonluk nüfus ile 115 inci yıl dönümünü yaşayan büyük Türkiye Cumhuriyetinin endüstri diyarlarından birisi meydana gelmiştir.

Zamanın suyu, geniş kanallarla şehre kadar getirtilip üzerine müteaddit asma köprüler kurulmuş, suda irili ufaklı vaporlar, motorbotlar işlemeğe başlamış.

Erciyes şehri, örümcek ağı gibi dört yandan kıvrılarak, bükülerek gelen bir çok şimendiferlerin uğrağı bulunuyor.

Yüksek ve iri vücutlu apartimanlar, oteller, ticarethaneler, çeşit çeşit yapılar; gerili bir ip durumu gibi asfaltan bülüvarların, caddelerin üzerine birer sabun kalıbı gibi oturturulmuş. Bu caddeler, terzi makasından çıkmış gibi bir boydaki ağaçlarla, heykellerle süslü!..

Eski eserler arasın katılıp çevresi geniş bağçelerle süslenen

büyük camilerin yüksek minareleri, yüksek binalarla bir boyda!..

Üniversite meydanının orta yerinde muhteşem Cumhuriyet abidesi yükseliyor.

İçinde bir çok asansörün inip çıktığı ve insanların arı kovarı gibi çalıştığı şu hükûmet sarayı, Cumhuriyet meydanına bakan kuruntulu oturuşuyla milyonluk nüfusun direksiyonunu çitir çitir işletip duruyor.

Caddelerde sürülerle tramvay, binlerce elektrikli otomobil şehir içindeki geliş gidişi, semada yüzlerce tayyare şehirler arası münaakatını temin ediyor.

Şehirin bir kaç semtinde tayyarelerin eniş ve çıkışı için geniş meydanlıklar var. Hükûmet merkezi olan Ankaraya saatta bir kere filolarla hava postaları kalkıp iniyor.

250 bin kişiyi anfil göksünde ferah ferah barındıran büyük sitadyom da, günün her saatinde her türlü oyunlar, maçlar yapıp seyir ediliyor.

Erciyes dağı; dağ sporları yapıp, hava tebdili için gelenlere en güzel bir eğlence mahalli

olmuş. Tepeye kadar kenarları divarla çevrili helezunlu iki asfalt yol, kafla kafla gelen turistlerin cevlağahıdır.

Büyük dokuma kombinasının bir ucu Erkilet yomaçlarına kadar tırmanmış, 150 bin amele ile çalışan bu fabrikaya zamantıdan vapurların, karadan elektirikli şimendiferlerin taşıdığı balya balya pamuklar vinçlerle indirilirken, o bir tarafta fabrikanın çıkardığı kumaşlarda balya balya yükletilip Türkiyenin en büyük pazarı olan asyaya ve aksayı şarka sevk ediliyor.

Erciyes şehrinin cenub vilayetlerine bağlayan elektirikli şimendifer katarları, Erciyes dağının dibinde açılan büyük tonelden geçerek arabistana ticaret malı taşıyor.

Zamantının yem yeşil yamaçlarında villalar, şatolar, köşkler zincirleme uzayıp gidiyor.

Hisarcık, Talas, Zincirli dere,

Erkilet gibi yakın şehirler, büyük Erciyes vilâyetinin birer mahallesi şekline girmiş, asfalt yollarla birbirine bağlanmıştır.

Ali dağının tepesinde beş bin yataklı bir hastane. Tekir yaylasının böğünde üç binlik bir

sanat oryom milyonluk şehre hayat ve sıhat dağıtıyor.

Şehirdeki fabrikaların bacalarından çıkan duman, Kızılırmak kanalının enginlerinde bulutlaşıp kalıyor

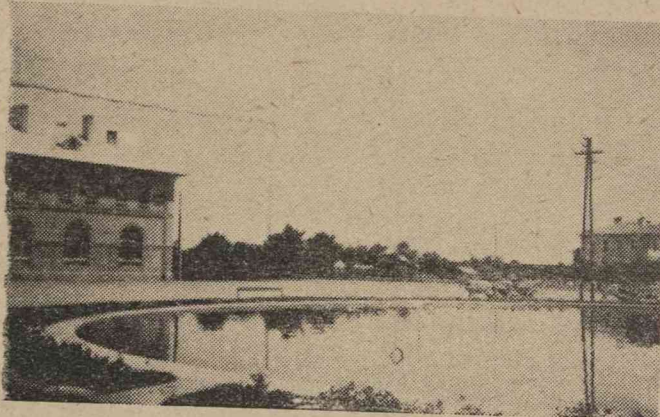
Fabrika düdükleri şehrin ufuklarında akis yapıyor. Bir tarafta on binlerce işçi, yatağından taşan sel gibi türlü türlü nakil vasıtalarıyla şehre inerken

ikinci ekib olarak iş görecekler de mabede girer gibi işlerine giriyor. Kuruyan gölün bıraktığı şu düp düz ova, şimdi yem yeşil bir orman gibi, muntazam dikili ağaçlarla dalgalanıp içinden nefes alıyor.

Düzinelerle arazoz günde iki

Bu günkü Kayseri

Bu günkü Kayseri

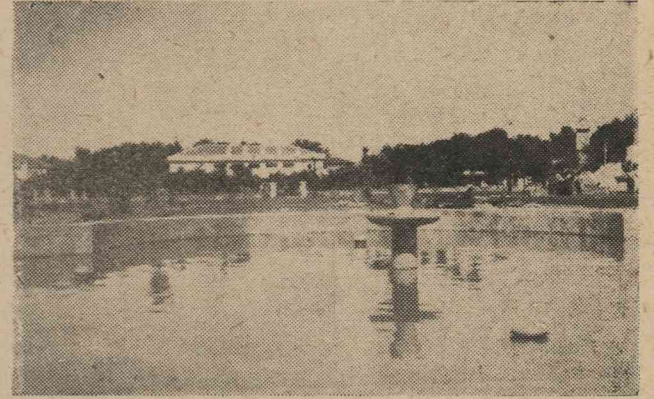
kere, tahta siler gibi, büyük barajındağıttığı sularla cadeleri gıcır gıcır yıkıyor. Ne sema la bir toz, ne sokaklarda bir kir var.

Meşaf insanların kamuruna maya olmuş, bilek otomatikleşip fikir kuvveti her yerde bir harika yaratmıştır.

Büyük Türkiye Cumhuriyetinin denizde muhteşem ecnebi vaporlar, karada kışkanç ırk ve milletler, havada huzurumuza has et yabancı tayyareler tarafından ürpertili bir korku ile selamlanan büyük bayrağı. Erciyesin 3980 lik tepesinden millî emniyet ve rıfah sembolü halinde bütün Türk milletine haykırıyor:

— Ey Türk milleti, cihan tarihi seninle kapanacaktır!..

O devirde Türkiye Cumhuriyetinin tarihi okunurken, şu yüz senelik şimşekleme ileriliğin bu ucunda yaşayan bu günkü biz Kayserililere onlar bakıp acıyacak, Bu yüz yılın o bir ucunda yaşa-

Bu günkü Kayseri

Bu günkü Kayseri

yacak insanlara şimdi bizim bakıp imrendiğimiz gibi...

Cumhuriyet rejimi, benim bu hulyamı tahakkuk ettirmeye muktedir. Amenna!...

SEYAHATNAME

Mütarekenin en acı günlerinden biri idi. İstanbul sokaklarında ve yurdumuzun bir çok yerlerinde düşman mahmuzlarından şakırdadığı ve bilhassa Türk maskesi altında irtikâp ettiği melanatlerle mensup olduğu milleti ezen, eski düşmanları dost diye ağışuna basan sarayın hakim bulunduğu yani dostun düşman ve düşmanın dost olduğu zamanlarda bir Türk İzmirde kalan ailesini getirmek için İstanbuldan İzmir'e gidiyor:

1) (...) iskelesinde haddi zatında çok küçük olan Seyyarın demiri yanında bulunan aynı çaptaki Nilüfer

Otuz saat oldu geldim buraya
Bir bağ kulübesi eski saraya
Vurmadı gemimiz baştan karaya
Hamdolsun ulaştım selâmete ben

Anlatayım size dilden geçeni
Denizden karadan serden geçeni
Ak ile karayı birden seçeni
Doğrusun söylerim feragatla ben

Saat yedi oldu halat dışarı:
Diye bir bağırdı hayta dışarı
Bir fırladı fakat herkes kaşarı
Tuzsuz yedi dedim kehanetle ben

Dedim noldu ayol bu telâş nedir?
Daha iskelede keşmekeş nedir?
Soytarı, uğursuz bu keleş nedir?
Sonradan anladım melâmetle ben

Gemimizin adı Seyyarmış meğer
Bir milyondan fazla dünyayı değer
Bir çift manda onu çekermiş meğer
Okusam üfürsem kerametle ben

vapurunun demirine sarılmış. Süvari demir almaya işaret olan düdüğünü çaldığı vakit vapurda kopan çatırtı yolcuları hayli endişeye sokmuş.

2) Vapor Çanakkale önünden geçerken tahayyül ettiği bir köylü konuşur. Bu Türk köylü kızı Çanak-kalenin cehennemi günlerinde çektiği azabı, duyduğu ıstıرابı hatırlarken bir de mütarekede kendi memleketimizde milletin uğradığı felâketi düşünerek İstanbul hükûmetine lânet eder. Ve bu günleri görmekten ise ölmeği tercih kastile kendisini denizin biaman dalgaları arasına atar.

Halat boşanınca Seyyar ileri
Gîtmedi bir anda tornistan yaptı
Verince süvari düdükle emri
Gül gülüstan yeri haristan yaptı

Dedim noldu yahu anlatın bana
Denizden gemiden ben de çıkarım
Öğreteyim nedir kaptanlık ona
Sıkıyı görürsem durmaz kaçarım
Pusula okurum yıldız seçerek
Dümeni çeviren akla şaşarım.

Seyyarla Nilüfer zincir bendolmuş
Sarılmış lengerler biri birine
Meğerse gemiler pek sevişirmiş
Batsın o sevişme yerin dibine

İki zincir bir arada duramaz
İki canbaz bir ipte oynayamaz
İki karpuz bir koltuğa sığamaz
Anladım ki kaptan bunları bilmez
Akan göz yaşımı bir zaman silmez

Uzatmak lâyıkmı sözü boş yere
Seyyar gemisini boru nu sandın?
Süründi genler birbirine
Bu mavi denizi ko nu sandın?

Seyyar uzaklaştı aldı yolunu
İstanbulda seyran güzelmış meğer.
Herkes sevdiğinin aldı kolunu
Gemi güzellele bezenmiş meğer

* *

Uzaktan baktım ki İstanbul parlar
Gökteki yıldızlar parlıyor gibi
Eleminden yurdun sızlanıp ağlar
Öksüz, yetim yavru ağlıyor gibi
Ne gecem gecedir ne günüm gündüz
Diyor. niçin kaldım böyle yalnız
Ulu Türk evlâdı ağlarım sensiz
Derede ırmaklar çağlıyor gibi

Kadir mevlam nedir benim günahım?
Türkten başka yoktur asla penahım
Karalar geyindim yükselir ahım
Eşsiz gelin matem bağlıyor gibi

* *

Böyle hayallerle geçtim denizi
Gönlümle gözümlle görürüm sizi
Bordoya dayanmış bir köylü kızı
Dedi, Çanakkale göründü efendi.

Uzaktan uzağa viran bu şehir
Türkün şecaatin gören bu şehir
Utanmasın bu gün görsün bu dehir
Kalbim matemlere büründü efendi.

Ağlayarak çıktım çoktan buradan
Uzaklaştım hem de ana babadan
Alnıma böyle yazmış yaradan
Nişanlım buraya gömüldü efendi.

İşte buraları harp yerleriydi
Akan nehir değil kan selleriydi
Ağarmayan varsa tan yerlerdi
Mazi zul netlerle örüldü efendi

Anlatayım sana menkabesini
Yavuz yiğitlerin cenkleşmesini
Top, tüfek, tabanca; kılıncı sesini
Nice yiğitleri sürüdü efendi

Bak dedi, efendi karşı yakaya
Karaburun döndü hepten karaya
Dönmüştü beyazlar birden karaya
Bütün güzellikler çürüdü efendi

Buralarda düşman atın oynattı
Pişirdi yemeği kazan kaynattı
Kâfir Türk düşmanı önce hoyrattı
Sonrada yerlerde süründü efendi.

Bir gün nişanlımı yanıma alınca
Balta, kılıncımı yana salınca
Mavizer elimde cenge dalınca
Gözümü bulutlar bürüdü efendi.

Top, tüfenk patladı koptu kıyamet
Ufukta belirdi nice alâmet
Dediler buluruz elbet selâmet
Selâmet günleri göründü efendi.

* *

Eller şakağında köylü kızını
Siler gördüm kanlı yaşlı gözünü
Seherde beliren tan yıldızını
Sebebini sordum neden parlıyor?

Birden döndü bana baktı güzel kız
Anladım ki, evet çoktan yalnız
Yeri, yurdu viran olmuş ve ıssız
Sebebini sordum neden ağlıyor?

Dedi, ey efendi halimden benim
Ne anladın söyle kalbimden benim?
Tan yıldızı ağlar feryadı benim
Beni bekler bana bakıp parlıyor.

Onun feryadına yürek dayanmaz
Çok kan içer fakat bir türlü kanmaz
Ondan başka bana kimse inanmaz
Ben bilirim niçin kalbim ağlıyor

Köyden uzaklaştım yurttan cudayım
Kimsesiz biçare yoksul gedayım
Evim, barkım, yurdum için fedayım
Feda olmak için sevgim ağlıyor.

Kimseler bu hale inanmaz oldu
Halimi görüpte utanmaz oldu
Bülbüller yurduna baykuşlar kondu
Bülbüller gurbette matem ağlıyor

Hatırlarsın değilmi

*Hatırlarsın değilmi ?.. O küçük yuvanda
Bülbüller aşkımıza serenadlar çalardı.
Hey yar yana, diz dize, ağaçların altında
Yudum yudum, gönlümüz aşkı içer, kanardı.*

*Hatırlarsın değilmi ?.. O bahar denizinde.
Uzanmıştık baş başa yeşilliğin dizinde,
Saçlarını okşarken benim gibi sizinde
Ürperen gönlümüzden şellaleler kopardı.*

*Hatırlarsın değilmi ?.. diz boyu yeşil otlar
İkimizi diz dize yan bakışlardan saklar
Çevremizde dinlenen gelin boylu kavaklar
Aşkımızın önünde sanki boyun kırardı.*

*Yudum yudum, gönlümüz aşkı içer, kanardı.
Ürperen gönlümüzden şellaleler kopardı.
Aşkımızın önünde, O aşk boyun kırardı.
Hatırlarsın, elbette hatırlarsın, değilmi?..*

15 - 5 - 938 Gaziantep

Kayinoğlu

Baksana halime pek perişanım
Kuvvetim kalmadı bi namı şanın
Bir hasta düşersem yoktur koşanım
Bu halime elim bağrın ağlıyor.
Düşmanım dost oldu dostlarım düşman
Kendi vatanımda oldum perişan
Boşan gözyaşım durmadan boşan
Ben değilim. Kalbim elem ağlıyor.
Şirin yurdumuzun anası sensin
Bu yüce ülkenin ninesi sensin
Sil göz yaşlarını elemin dınsın
Ümidi istikbal sende parlıyor.
Tekrar döndü bana bu köylü kızı
Kalbimde bıraktı derin bir sızı
Kör olmuş padişah görmeyor bizi
Düşman çıkmış yaylamızda yaylıyor.

Memleketi ele satmak için mi?
Türkleri evinden atmak için mi?
Kara topraklarda yatmak için mi?
Yurt için çarpışan yiğitler öldü.

* *

Ey saba köyüme yolun uğrarsa
De ki rastık çeksin bacım kaşına
Yurdumun üstüne güneş doğarsa
Menekşe, gül taksın anam başına

Dedi köylü kızı daldı denize
hateme çekerek sözlerimize
Kara bulut çöktü gözlerimize
Uyandım amansız deniz çağlıyor.

5 - 8 - 335 **Dikeçoğlu**

Yurt ihtisaları...

- 1 -

Muhittin Onbaşı Oğlu

- Beş yıl oluyor; memlekette ayrıldım,
bir gün "Erciyes," isimli bir mecmua görünce
hislerim birden kabardı; Şimdiye kadar mem-
leketime ait neşir vasıtasının noksanlığından
dolayı kaykulanırken şimdi yazılarımı halkevi-
mizin bu mükemmel dergisinde neşre başlar-
ken o kadar mes'udumki....

Yolunuz bir gün oraya uğradımı
bilmem; Şöyle içeriye, derine, anado-
luya doğru hiç yolunuz düşdü mü?
yahud aziz hemşehrilerim bu satır-
larla size acaba yaşamakta olduğunuz
o cenet yurdu anlatabilecekmiyim;
eger bir parça olsun memleketim için
duyduklarımı size de duyura bilirim
bu da bana yeter....

Kayseri denince ilk defa akla Erci-
yes gelir. Okuduğumuz Coğrafya kitap-
ları içinde up uzun yanan Erciyes..
Bir zamanlar kızgın lavlarla yerleri
yaktı gövlerde tabiatın şimşeklerle
cenk eden ve kudrete kafa tutan
heyola.... Türk semalarının ezeli
hakimi; bugün, kayseri gövlerinde
ruhlara azamet ve gövlere emniyet
veren bir abide olarak yükseliyor.

Eskiden Kayseriye tozlu topraklı,
çakıllı taşlı yollardan girilirdi: O yol-
larki, orada yalnız iki türlü insanın
sesi işidilirdi: Tüccar ve aşk..

Kayseriyi gurbete bağlayan bu
yollarda tüccar kisesinden aşkı bol
bol gönülden konuşmuştur. Ve o yol-

lar birincisinden hemen hiç bir iz ta-
şımadığı halde ikincisi kadar görü-
nür ve içlidir. Lakin bu yolların
yerde ruhlarda bir düzlükten bir
şahikaya atlayış gibi bir şahlanma
duyulur; şimdi artık karşımızda bütün
cüssesile Erciyes görünmektedir.

Erciyes, O Kayserilinin evinin
direği, göz bebeği ve gönlünün ereği
dir. Kayserili onun kadar sağlam
olmak ve onun kadar yükselmek
istiyor.

O, öyle bir dağ ki semasında ne
kuş uçar, ne kervan geçer; Fakat
yaşayan kutlu bir dağ....

Milli savaşın devam ettiği günler-
de Erciyesin eteği bir mahşer olmuştu.

Babasını, kocasını cebhede bıra-
kanların mahşeri....

O babalar ve kocalarki şehit bes-
telerini dolduran isimlerini biz çocuk-
ları göksümüz kabara kabara okuyo-
ruz. İşte onlar cepheye girerken ço-
luğunu ve çocuğunu bu sulh ve sü-
kûn ilâhının sinesine bırakarak gidi-
yorlardı.

Niçin bir tek düşmanın şimdiye
kadar ona yaklaştığını görmedin?..
çünkü o gök tanrının bir eşi ve
tanrıların en kazabı idi.

Babalarımızın babası, hepimizin
ak saçlı dedesi Erciyes; Kayseri, ona

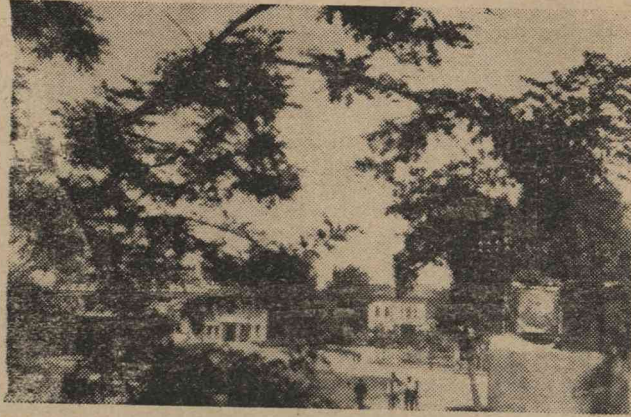
yakın olmaktan ezeli bahtiyarlık taşıyor.

Ah yurdum! Bir hay 1 ölkesi idi orası..

Oranın akşamı rında bir füsün, sabahlarında bir lüsün vardı. Akşam olurken kırlankiç kanadları üzerinde taşıyan yaralı güneşin gurubunu seyir ederek bu gün şu gurbet akşamlarında gözlerim tekrar yılanlı dağı sırtlarında her gün ayrı mesafeye batan hayalini arıyor.

Hatırlıyorum; küçükken yurdumun ikesiz göklerinde her akşam üstü görülen koyu kırmızılığa gözlerimi daldırır ve anama bu kızılığın sebebini sorardım ve savaş yıllarında anam bana göklerin bu rengini toprağa dökülmekte olan kanlardan aktığını söylerdi ve ben o zaman topraktaki bir kanın göklere akis edeceğine inanırdım. Yaşım ilerledikçe aynı renklerin bir gün başım üzerinde nazlı bir dalgalanışı vardı.

Kayserinin bayrak renki göklerine benden bin sevgi ve selâm...

Kayseriden görünüş[er

Kayseriden görünüşler

ERCIYES !

DİKEÇ OĞLU na

— 1 —

Varsın çelenkler örsün ay yıldız doruğuna,
Güneş sırmalar döksün boz buluttan tuğuna.
Varsın dağlar baş açık yanında divan dursun,
Geçit resmi yapsınlar alayları torusun.
Püskürürken ağzından dev gibi dumanını:
Varsın hatırlasınlar senin gençlik çağını.
Kefen altında ölü, kepenekte er yatar.
Bilsinler sende kimin heybeti, kudreti var.
Ne olimp, füciyama, ne Arafat, ne sina
Bir köstebek yığını bile değil karşında,
Zincirli himalaya kırsın esir tokunu,
Eğilsin selamlaşın sen koca Başbuğunu.
Yerin göksü kabarsın varsın sana bakarak
Ününü ummanlara götürsün kızıl ırmak,
Gurbet ilden sılaya geçiyorken turnalar
Yol versin yamacında savrulan fırtınalar
Seni böyle sunturlu gören başlar yükselsin
Aklına tanrım gibi yüce milletim gelsin

Hamdi Üçok

TARİHTE KAYSERİ

- 3 -

Sahir Üzel

Yaprak yaprak tarih sahifesi çevirir gibi, yüz yıllarda kalın ve kuvvetli tortu buakarak öyle gelip geçiyor.

Asyanın uçsuz bucaksız toz kırlarından bütün bir yarı dünya-ya yayılan binlerce oymaklı Türkler her ölkede hükümetler tesis edip her bölgede saltanatlar kuruyor.

Zaman geliyorki, sınır tanımayan kuvvetli devletler yanı başındaki zayıf milletleri yutup yurdlarını harap, gün oluyor ki küçük oymaklar büyük hükümetler devirip yokdan egemenlikler yaratıyor.

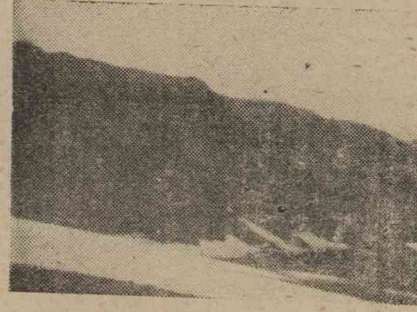
Bazan yerden şehirler fıskırtıp aya sıra ölkeler alt üst ediyor.

Yüz yılların içinde hadiseler çalkalanıp, hadiselerin koynunda yüzlerce ordu çarpışıyor.

Irklar, hükümdarların istibdad hamurunda yoğrulup milletler, kiral ve imparatorların esaret zincirinde birer halka olarak kalıyor.

(Milli his) denilen yüksek mefhum, milletlerin vicdanlarından çıkarılıp tacdarların tahtlarına çivi diye mihlanıyor.

Topluluğun nizam ve ahengini düzene koyan ulusal yasalar, do-

daklar arasın an tükük gibi ırkların alınlarına fırlatılıyor.

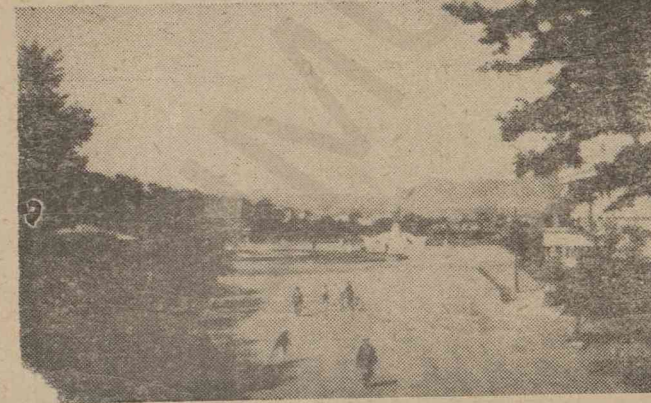
Vicdan: henüz sesini duyuramıyacak derecede sıksa, merhamet; divar diblerinde sürünecek kadar aciz, âdalet; ağızlarına kilid vurulmuş esirler gibi şekildir. İnsanlığın bugün (Fazilet) diye tapındığı ne kadar yüksek ve manevî hisler varsa hep sıksa, hep aciz, hep zelil..

Arzın kabukları arasındaki insan sürüleri egemenlik kaygısıyla toprak üstünde fıkır fıkır kayna- mağa başlıyor.

Ve şarktan gelen bu kahraman millet, işte bu halde bulunan dünyaya hakimiyet zevkını aşıyor.

Yaprak yaprak çevirdiğimiz tarihin sahifelerinde bir takım renkli ve ışıklı tablolar görüyoruz:

Kuruyan gölün doğusunda Etilerin (Kaneş) adlı muazzam

Bu günkü Kayseri

bir şehiri var. Burası medeniyete parmak ısırtacak derecede kültür ve medeniyet yuvası ır. Türlü türlü malî müessiseleri ve çeşit çeşit pazarlarile bütün andolu ticaretinin mihrak merkezidir.

doğudan batıdan, kuzeyden güneyden gelen ticaret kervanlarının urağı olmuş, bankacılık ve borsa, fatura kullanmak gibi modern ticaret usulleri ilk önce burada kurulmuştur. kaneş şehiri, bu günkü Erkeologlar en geniş bir etüt sahası, ve dünya tarihinde devrimler yaratacak derecede kültüre kaynak olmuştur.

Biraz sonra Türk ercasın dalgalı etek uçlarında, 450 bin nüfuslu kabadokyalılara merkez olan (Mazaka) [1] kurulmuştur.

Erciyesin büğrü, yokarıdan eriyip akan buz gibi sulara kanal için delikdeşik edilmiş. Mazakanın çevresi, üstünde bir çift atlı arabanın ferah ferah yürüye bileceği genişlikte surlarla örölüp, içi muntazam yollarla, muazzam anıtlarla

süslenmiştir. Aşağı ova- da güm börtülü bir çift- cilik, yukarı yaylalarda üstün peynircilik dillere destan olmuştur. Okadarkı Ercasin yaylalarından mazakaya kadar üstü kapalı kanal açılarak yayladaki sürülerin taşımağa imkan ol- mış, yan tonluk sütleri yuka-

ridan kanelin ağzına dökülüp aşağıdaki mazaka ilara su gibi sut akıdılmış, ova'a alın terile çamurlanıp bilek kuvvetile işlenen topraktan milyonlarca insan karın doyurmuştur.

Anadolu içinde Karğa, Taşci, Karakuyu, Çalapverdi, Erkilet, Hısarık, Tekir, Firaktin gibi büyük şehirler birer yıldız gibi parlayıp duruyor.

Mezapotamyada, Torusların cenubında, Hatayda kurulan Türk devletleriyle, Erciyesin boğründen aşip giden (Eti yolu) ndan muhabereler ediliyor.

Gün oluyorki Hisorek, Tekir şehirleri Etilerden kiral (Kürdas) ın paytahtı oluyor.

Zaman geliyorki Taşci, Firaktin de kiral (Hatoşil) in fermanları okunuyor.

Yine gün oluyorki, (imam kolu) ninde büyük kiral (kapantakal) icrayi hüküm ediyor.

Sık sık dekur deniştirilen ve

Ülküye doğru [1]

Koşunuz dostlarım, haydi koşunuz,
Bugün Halkevinde düğünümüz var.
Hepiniz yürekten koşup koşunuz,
Göklere yükselen bir ünümüz var.

Ülküye uçuyor altıok, bakın,
Sizde arkasından ediniz akın.
Durursan düşersin arkadaş, sakın
Nura doğru akan bütünümüz var.

Çırpınma kaderin paslı ağında,
Durmamak tarihin hiç bir çağında.
Haydi ulaşalım, ülkü bağında
Bayramlar bayramı bir günümüz var.

Koşunuz dostlörüm, haydi koşunuz,
Bugün Halkevinde düğünümüz var.
Hepiniz yürekten koşup koşunuz,
Göklere yükselen bir ünümüz var!..

Kayseri 19 / 2 / 1938

Mehmet Selim karaca

[1] Ha kevinin 6 ıncı yıl dönümünde okunmuştur.

her değişmesi başlı başına bir
devir olan bu tarih sahnesinin san-
gelirine doğru bakıyoruz:

Mazaka, Kaneş, Hisarcık,
Tekir gibi Etilerin medeniyet
merkezleri hak ile yeksan olmuş,
tepelerinde esen yabancı hakimiyet
fırtınaları, Asyanın boz kırla-
rından gelen bu Türkleri selin

akıp kumun kalışı gibi yalnız
sındırmış, onun ırkı karakterine
dokunamamış ve kuruyan gölün
kumlu ovası üstünde ve ercasın
etekleri altında büyük bir şehir
kurulmuştur:

Kayseri!..

[1] Mazaka, Kartal yuvası demektir.

KAYSERİ BUDUN BİRLİĞİ NOTLARI

Cirit ve taş döğüşü

Naci Kum

Geniş bir Kültür zenginliği taşı-
yan Kayserinin sayın ve değerli
İlbayı Adli Baymanın Cirit oyunlarını
ihyaya koyulduğunu sevinçle duy-
dum. Türk ulusunun at sevgisini,
cengâverliğini besliyer bu adetin yeni
ve iyi teşkilâtla devam edilmesi
şükranına değer.

Kayserinin eski göreneklerine dair
kendisiyle konuştuğum, gün görmüş
komşum Osman ağadan dinlediklerimi
aşağıya yazıyorum. Bunlar (Kayse-
ri Budun Bilgisi) hakkında hazırla-
nacak kitabın kadrosuna girecektir.
Komşum anlatıyor :

— Har hafta cumaları, cuma na-
mazından sonra « Gültepe » civarında
ciritçiler toplanırdı. Bunun mevsimi
« Gücüğün » şubatın onbeşinden mar-
tın sonlarına kadar sürerdi. Ciritte
alay tutarlar. Şimdide cirit merak-
lıları Ziraat nümune bahçesinin önün-
deki harmanlıkta at oynatıyorlar.

Cirit meraklıları, cirit için hususî
at beslerlerdi, Bizim düğünlerimizde
de cirit oynamak adeti vardı. Lâkin
bu adetler git gide kalkıyor. Emma
eşittim ki Vali paşa - Kayserililer
İlbaylarına paşa demeğe alışmışlar -
Ciritçiliği diriltecekmiş. Çok güzel
olur doğrusu.. Ben bile bir at bes-
leyip de gençliğimdeki gibi dizgin
etmeye hevesleniyorum. [1]

Taş döğüşü hakkında Osman ağa
söylüyor :

— Yakın zamana kadar, onbeşin-

den ystmiş beş yaşına kadar bu dö-
ğüşe girerlerdi. Hecaza gitmiş gelmiş
adamlar bile döğüşe katılırlardı. Bu
döğüş tıpkı muharebe gibi olurdu.
Kayseri halkı honat camisinden iki
bölüğe, iki semte ayrılırdı. « Tabak-
lar semti », Honatlar semti » ...

Gülbağçesinin bu tarafında kum
tepede mezarlık tarafında karşılaşı-
rık. O mezarlığa garipleri gömerler.
Hanı hastane yanında. Orada kar-
şılaşıncı bunlar birbirlerine sapan
taşı, el taşı atmağa başlarlar. Kafası,
kolu, kızı, kırılan, gözü çıkan.. Haddi,
hesabı yok. Hatta bu oyunların birin-
de gözü çıkmış bir adamı sana gös-
te:iyim. Hacı Münip. Sonradan hicaza
gitti. Böyle bir adamın gözüne daş
ilince eğer istifrag ederse kurtulma-
yor, göz solup akıveriyor. İstifrag
etmezse gözü iyi oluyor. Herne ise
bu iki taraf, harp döğüşü gibi, o
tepeyi birbirinden alır, verir. Bir
taraf öte tarafı semtine doğru sür-
meğe başlar. saat yarıma dek - ezani
saatle - sürdüğü olur. Asıl gıışıgnlık
saat onbirbuçukla yarım arasında
olur. Ahali birbirini : » Allahını se-
venler, vurun!.. » diye kışkırtırlar.

Buradaki tekkenin uzun külahlı
şeyhi - Mevlevi dergâhının şeyhi
olacak - bile bu daş oyununa can
atardı. vakit oldumu ? abayı çevirir,
başlardı daşlamağa ... Her bir daş-
lar kellem gibi... Amma yıkılanın
üstüne bir aba atarlar, bir daha
daşlamazlardı. Derken akşam karan-

lığı yaklaşır. Bir taraf, öte tarafın sınırını geçince kavga bırakılır. Yenilenler evlerine kaçar sokulur. Galip gelen taraf da gerisin geri çekilir giderler.

Bir bakarsın, akşamları oturma otururlar; güzelce hiç lâf yok! muhabbetleri ne ise ona bakarlar. Bakarsınki, o gün gavkadan çıkanların birinin kolu çıkmış, birinin kafası yaralanmış, sarılı; birinin kıcı topal... sanki, oturma odasında, hiç o değilmiş gibi l..

Tepetin İbrahim derler bir adam vardı. Kızıltepede çift sürerken bakmışki daş dögüşü oluyor. Sırtından Bozlağı - kısa kollu hırka - uğruna alır - siper edinir - , çifti bırakır, semtinin imdadına koşar...

Benim başıma bu taş dögüşünden bir iş geldi. sana anlatayım : Bundan kırk sene evvel, benim

bir dedem vardı, anamin babası Lelemci oğlu Mustafa derlerdi. O vakit 125 yaşlarında vardı. 128 yaşında öldü, hamama girdiği vakit camuz gibi akşamadek yatar, bunalmazdı. O zaman Kayseride Nazım Paşa vardı. Memleketin gün görmüş adamlarını aramış buldurmuş; dedemi ona haber vermişler. oda dedeme Kozan oğullarının, Yeniçerilerin zamanlarında olanları söylettirir, kendiside tarihlere bakar « sen doğrusun, sadıksın » dermiş. çok vakit dedemi konağında bulundururdu. Birde yapıcı İsmail usta vardı. O adamda 107 yaşlarında vardı. Birde Samatlı oğlu Hacı Osman ağa 75 80 lik vardı. Bu adam İzmirde celadin uğrundan adamı almış, kaçırmış, dağa çıkmış. Yeğit adammış. Samatlı oğlu zamanında burada bir güzlgkli kaymakam varmış. Her

kesi titretirmiş, o zamanlar hali vakti eyi olanlar önu bağlı çizme giyerlermiş. Bu kaymakam : Koynunda bir altın parası olmiyanların geydiği çizmeyi keser, başındaki puskülü kopırmış. Derken İacı Osman ağa bir gece Kçük pıda gözlüklüyü yakalamış, koca pıçağının ters yanı ile bir iki yapıştırmış. başındaki zaptiyelerle sabaha kadar dolandırmış. Gözlüklü ertesi gün : « bu akşam uğruma bir arap çıktı, beni sabaha kadar dolandırdı. Ben bu memlekette durmam » demiş, buradan kaçmış gitmiş.

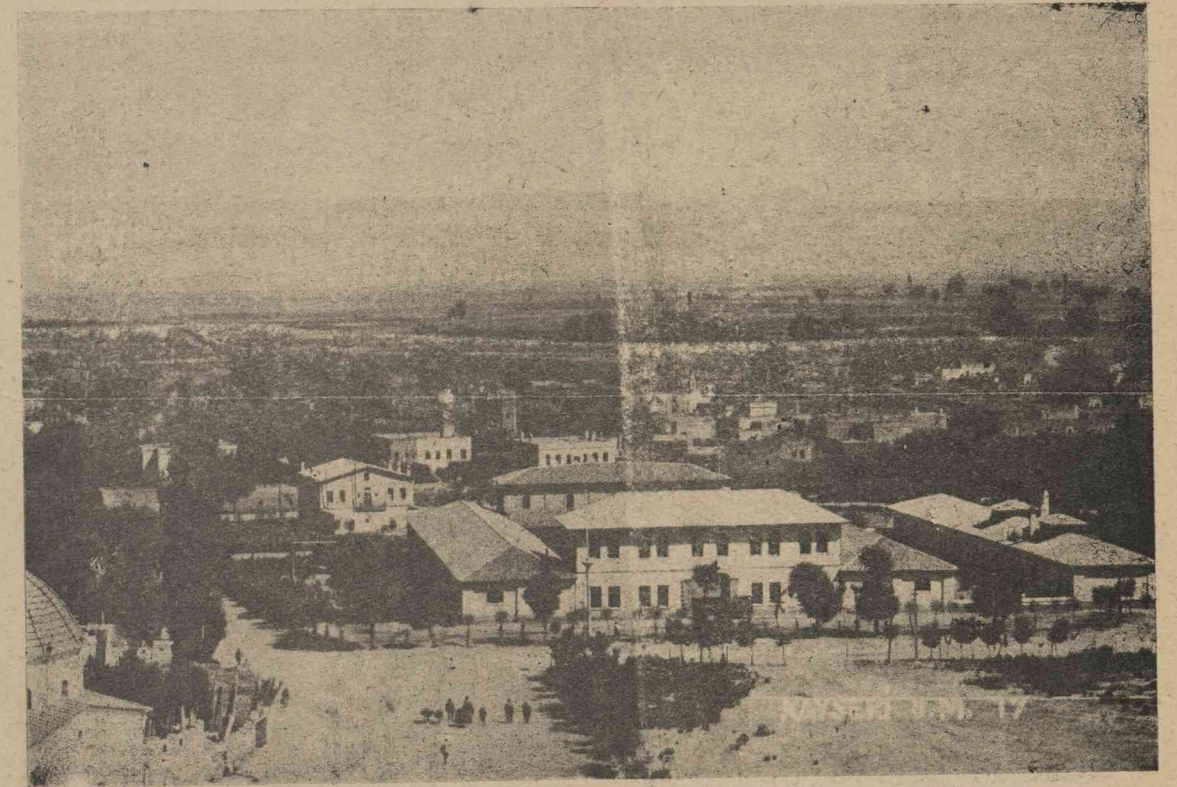
İşte Nazım Paşa, böyle yeğit, gün görmüş adamların gönüllerini alır ve memleketteki kopukları onlara terbiye eitirmiş. Sana deyeceğim şuki; Benim delikanlılığında bir daş dögüşünde bizim adımızı almışlar, paşaya vermişler. Paşa : « bunları kapı

altına dıkın, hepisinden ikişer meciדיye cezayı nakdi alın benim emrim olmadan damdan salıvermeyin » demiş. Tuttular bizi dama dıktılar. Ö isem (oysam) ben daş dögüşüne girmemiştım. Karşıdan bakıyordum. Bakdık akşam oldu, bize gel git deyene yok. Yirmi otuz kişi vardık. Sabah olunca dedeme haber saldım. Dedem paşaya gitmiş rica etmiş. Paşa dedemin hatırından çıkamamış. Birde baktım öylene doğru bizi damdan saldılar ama, eyice bir talkın verdiler. Bir daha daş dögüşüne girersek beşer meciדיye ceza alacaklarını birer ay hapis yatıracaklarını söylediler.

Bu taşdögüşü çok kötü şeydi. çok şükür bu görenekler şimdi kalmadı Küçük çocuklar bazı bazı sapan atışırlarsada kulak asma... Amma cirit oyuuuna deyecek yok!

Dünkü Kayseri

Bu günkü Kayseri

Atatürk Çocukları Şarkısı

Sonsuz karanlıkları alıyoruz bir hızla
Yüz yıllar bir sel gibi kayıyor altımızda
Tunçtan bir kale gibi yükseliyor her omuz
Biz şimdi dolu dizgin güneşe gidiyoruz.
Hız aldık varılacak yer gösterilince bize
Öyle bir gidişki bu, yer ve gök geldi bize
Kan yerine ateştir dolduran göksümüzü
Bizden ıstık alıyor, şenleniyor ver yüzü
Tarihi göpru etik çiğnedik yüz yılları
Yeryüzü görmemiştir henüz böyle ılgıları
Bir inana bağlıyız, birdir ülkümüz bizim
Adına türklük denir, yoluna Kemâlizm.

Haşim Nezihi Okay

ERCIYES

Ermış bulutlara ak saçlı başın,
Rüzgârlar yaratır toprağın, taşın,
Cavlak yamaçlardan akan göz yaşın,
İner çağlıyarak düze yarlardan.
Yaz gelir yaylana, türkmenler çıkar,
Esen rüzgârların mis gibi kokar,
Serinlik getirir bize karlardan.

Nafiz Soysal

Ata sözlerinin psikolojisi

- 3 -

Yazan :
Muhtar Erdemer

İctimaî seciyede nazarı itibara alacağımız vasıflarda şumul itibarile muhtelif kısımlara ayrılabilir. Mahdut bir zümrenin örf ve adatına ait olan ictimaî seciye tezahürlerinden başlayarak daha geniş maşeri heyetlerin, yani ümmet ve medeniyet dairelerinin itikatlarına, nihayet az çok bütün insaniyete şamil olau ahlakî telakkilere ait ictimaî seciye kanevilerle kaaşlaşırız.

Bu esase göre ictimaî seciye-yi üç müterekki kısma ayırmamız muvafık olur.

a : Örf ve adete göre değişen ictimaî seciyedir ki kalenderlik, kısasa kısas, lâkaydi, intikamı şahsi... ilâh. bazı hislerde tebarüz eder.

Bu şekil ictimaî seciyenin şumul itibarile en dar ve mahdut olan şeklidir. O, her memleket, hatta her muntakada ayrı manzara gösterir.

b : İtikatlara göre değişen ictimaî seciyedir ki tevekkül, kader, riza, teslimiyet... ilâh. gibi bazı hisler suretinde tezahür etmektedir. Kaza ve kadere, teslimiyet ve melâmete, Allah ve ahiret itikadına ait olan bütün

ata sözlerini bu zümre içerisine ithal edebiliriz. İtikada ait olan ata sözlerinin hududu diğerinden daha geniştir. Bunlar bütün bir medeniyete ve bilhassa dini bir cemaat teşkil eden bir ümmet hududuna kadar şamil dler.

c : Ahlakî telakkilere ait olan atasözleri gelir ki, bunlar hepisinden daha geniş ve az çok bütün insaniyete kadar şamil olanlarıdır. Cesaret, tavazu, fedakârlık, köstahlık, riyakarlık, hilekarlık... ilâh. hakkındaki bütün ata sözlerini bu zümreye ithal etmek muvafık olur.

Bundau sonra İctimaiyyen-ruhî seciyelerin tekamülünü ve muhtelif ictimaî sınıflarda azettiği hususiyetlerin nazarı itibara alarak da tasnif yapılabılır.

1 — Seciyelerin tekâmülü : İlk nazarı itibara alacağımız nokta şu olmalıdır ki Ruhiyyen-ictimaî seciyeler daima aynı vaziyette kalmazlar. İnsanın içinde yaşadığı ictimaî muhit büyük istihaleler geçirdikçe, insan da ona tabi olarak seciye tezahuratı itibarile tahavvüller geçirir. kendi tarihimiz nazarı itibara alınacak olursa seciyelerin tekamülünde

takriben iki devre ayırmak mümkün olur.

Birincisi — İmparatorluk devrinin ata sözleridir. Onlarda da ima bir kudret ve azamet, hakimiyet gururu, “yedi düvele meydan okumak” şeklinde nihavetsiz bir itimadî nefis, ... ilah görülür, Bütün bu neviden ata sözlerinin ya imparatorluk ve istila devrine ait olduğu yahutta henüz o tesirlerin devam ettiği bir zaman zarfında doğmuş oldukları kolaylıkla tahmin edilebilir.

İkincisi — İnhitat ve rü'at devrinin Ata sözleridir. Bu devirde zarurî olan itimadsızlık, yeis, tevekkül hisleri doğacağı için bir çok ata sözleri de bu mahiyettedir. Netekim mağlubiyet ve ictimai istikrarsızlığın alâmeti olmak üzere ahlakî tesamüh, natâ ahlaksızlık tezahuratının meşrulaştırılması, kurnazlık ve kayıtsızlığa ait ata sözlerini de bu devreye atfedebiliriz.

Seciyeleğin tekamülünde kabataslak yaptığımız bu tasniften mada daha tafsilatlı ve tarihi tekamülü ânatile gösteren bir tasnif yapmak belki mümkündür. Fakat bu tarzda bir tetkik Psychologique görüşü değil, ancak tarihciyi alakadar eder.

(Devam edecek)

Halkevliler :

Gözlere gökten inen ilâhî bir nur gibi
Göklerde tutuşan taşkın bir sürur gibi
Hoş geldiniz azizler; hoş geldiniz erenler;
Birer nebi sayılır hak yolu [gösterenler !
Sanmayın ki siz bize tek bir Sinan verdiniz
Bize onur, bize hız, bize inan verdiniz
Birer ümit, teselli sunarken dilleriniz
İzdirabı dindirir şifalı elleriniz
Hayal değil, hakikat oldu karşında kırklar
Siz varken Halkevliler; velileri kim arar
Sizki bize eşsiniz, gezen bir güneşsiniz,
Sönen ocaklar yakan mukaddes ateşsiniz
Gökçek nağmelerinizle ruhlara besinsiniz
En büyük ülkelere götüren esinsiniz.
Arzunuz ne sarayda, ne türbe, ne tekyede
Yolunuz ne kudüs de ve nede mekkede
Kutlu binanızı siz her yerde yaparsınız;
Bir köyde, bir kulbede hızır gibi varsınız.
Çadır altı gelmezmiş geniş yüreklere dar
Size selâm, saygılar yerden göklere kadar

Agırnas
HAMDİ ÜÇÖK

Hamdi Üçok, bu şiiri Mimar Sinan'ın köyü olan
Agırnasta köyü ziyaret eden halkevlilere okudu

BİZ

Yirminci yüzyıllara kültür saçan yuvadan,
Son hızla gürlük alan ülkücü insanlarız,
Nur isteyen ulusa kanat açan yuvadan,
İşte bütün nurlanan ülkücü insanlarız,

Ant içtik yürümege “Atatürk” ün izinde,
Ödevimiz büyüktür kutsaldır amacımız.
Yüzü gülsün özyurdun, toprağın, denizinde,
Işık sunan altıok başımızda tacımız.

Şehir olsun, köy olsun, yeterki okul olsun
Hızaldık yuvamızdan nere olsa koşarız.
Bütün varlığımızla canlarımız kul olsun,
Öğretir okuturuz can yürekten okşarız.

Develi 3/4/938

Öğretmen

Nafiz Soysal

Talas kamunu :

"Folklor Kaynağı: "

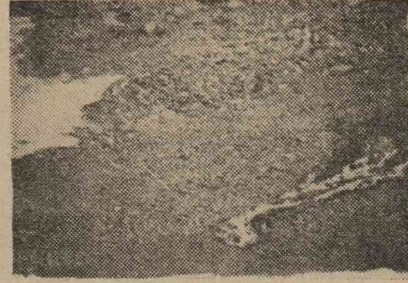
Öğretmen : Naci Cingilli

İnkılâp edebiyatımızın ana kökü halk bilgisi kaynaklarına dayanır: Bu edebiyatın hususiyetlerinden biri de, ana kaynağını halkın özünden içinden olmasıdır :

Buna "Folklor," da denilmektedir. "Folklor," İngilizce bir kelimedir. "Folk," halk manasına, "lar," da bilgi demektir.

"Folklor," halk içinde, örflerin, âdetlerin, an'anelerin, şiirlerin, masalların, inanışların hepsini içine alıp, bir kelime ile söylenmek lâzım gelirse, halkın yaşayış hayatında duyduğu, düşündüğü, söylediği, gördüğü bilgilerin cümlesine birden hal bilgisi denmektedir: Bunların kökleri çok derindir. Tarihi Türk soyu kadar eskidir. Bunların içinde, öyle deyişler, öyle inanışlar, öyle âdetler vardır ki yüzlerce yüz yıldan beri halk içinde canlı olanlar yaşar. Bunlar ta eski zamanlardan beri halk içinde yaşamış, zaman geçtikçe büyümüş, çoğalmış, az çok değişmelere uğramış fakat yine de öz birliğini uzun müddet muhafaza eylemiştir.

Bunların çoğu halkın inanışlarında, deyişlerinde, masallarında görülüp ve sezilir: "Folklor," bir ulusun öz birliğini ve kültürünün ona kaynaklarını göstermesi itibarıyla çok önemlidir: "Folkloru," zengin olan uluslar, geçmişin en yüksek medeniyetlerini kurmuşlar, kahramanlıklarını yaşamışlar, ideâl ülküler peşinde yürümüşlerdir:

Bu ulusların başında en yükseğini ta eskiden beri biz Türkleri görmekteyiz : Bu gün biz bütün folklorumuzu henüz tamamen bir yana toplamamış elmamıza rağmen, yine de dünyanın folkloru en zengin uluslarla bu hususda boy ölçüşür ve kendimizi üstün görebiliriz.

"Folklor," araştırmalarımıza henüz 18 - 20 yıldanberi başladığımız halde yine dünyanın "Folkloru," en zengin olan uluslar arasında sayılırız. Yer yüzünün en medenî ulusları bu günkü edebiyatlarında, folklorlarında çok faydalandıkları halde biz, gerek "Divan," edebiyatı devrinde : ve gerekse tanzimat ve "Serveti fünun," edebiyatları devrinde, kendi halk bilgisi kaynaklarımızdan, sanki korkulacak bir şeymiş gibi geri kaçtık. Halbuki: bizim edebiyatımızın ana kaynağı, öz kökü hiç şüphesiz "folklorumuz," dur: Bugün yaşayan edebiyatımızın ana kökü ulusal edebiyatımız ve folklorumuzdur.

Bunun dışında bir edebiyatımız olmadığına, artık Türk gençliği tamamen kanaat getirmiştir.

Bugün Türk gençliği: Yüce dahi-miz "Ata türkün," irşadlarıyla, yurdumuzda bir millî edebiyat yaratmak yolundadırlar. "Halk evlerimizin," dil, tarih, edebiyat, neşriyat şubelerinin, "Folklor," kaynaklarına verdikleri önemle : "Folklor," edebiyatımızın ana kaynakları birer birer meydana çıkarılıyor: Bugün yurdumuzun her köşe-

sinde mevcut olan halk kaynaklarımız ince elenip sık tokumalıdır. Bilhassa köylerimizde: saf ve katıksız olan hazineler halinde bekleyen, "Folklor," depolarımız: Ulusal edebiyatımızın devir boşluklarını dolduracak kudrettedir: [Ülkü ve kaynak dergilerinde, neşredilen : Folklor yazılarımızdan: bir kısmı da: intişarına çok sevindiğimi "Erciyasa sunulacaktır.]

Köy "Folklor," kaynaklarımız : 12 bin yıldan beri "Sümer," ve "Eti," dedelerimizin, kahramanlık duygularını derin kültür hazinelerini saklaya bir varlıktır:

[Tarih fakültesinin açılma töreninde : Profesör B: R. Afetin söylediği gibi: Maniler, destanlar, türküler tarihi vesikalardır:

Talas : Folklor malzemesinden bir örnek :

Köprüler Türküsü :

- I — Köprüler yaptırdım gelip geçmeye
Çeşmeler yaptırdım suyun içmeye
Çok ah çektim seni almaya
Al beni beni sevdiğim beni
Sürmedim sefanı niyleyim seni
- II — Yüce dağ başında harmanım mı var
Elimde yazılı fermanım mı var
Benim can vermeye dermanım mı var
Oy beni beni belâlım seni
Görmedim sefanı niyleyim seni
- III — Karadır kaşların gözlerin elmas
Gider bu güzellik sana da kalmaz
Yalvarın yalvarın kimseler almaz
Al beni beni sevdiğim seni
Sürmedim sefanı niyleyim seni
- VI — Çeşmenin başında dolu destim var,
Beni öldürmeye yarın kasti var,
Benden uğrun senin dostun var,
Oy beni beni belâlım seni
Görmedim sefanı niyleyim seni

[Devam edecek]

MOTİ GUJ - ÂSİ

RUDYARD KIPLİN den

- 3 -

ÇEVİREN : Şeref Gonençen

Cihun hernekadar sert sözler söyledi gürültü yaptısada kulak dikmenin ne demek olduğunu anlamıştı.

« Vız gelirsın bana, dön bakayım yerine, şeytan evlâdı! » diyordu. Moti Guj kulaklarını ileri sarkıtarak, « Hırumpl » diye homurdandı ve ellerini cebine soktu. Ağzına bir dal alıp kürdan gibi çiğnemeğe başladı ve işlerine tekrar başlamış olan fillerle alay ederek bir daha yolu tuttu.

Çihun çiftlik sahibine koştu. Çiftçi elinde bir kırbaçla evinin balkonuna çıktı ve kırbaçı şaklatmaya başladı. Moti Guj bu beyaz adama fillere has bir şekilde kompliman yaptıktan sonra alaylı bir tarzda « Hrrumpl » diye homurdandı, çiftçi,

« Dayak atmalı bu keretayal Ben ona öyle bir dayak atayımki daha hiç bir fil öyle dayak yememiş olsun. Nâzım la Kala Nag a birer zincir ver. » Nazım ve Kala Nağ (Karayılan) sürünün içinde en irileri olan iki fil di. Bunların vazifelerinden biri de insanın kâfi derecede dayak atamadığı fillere en müthiş cezayı tatbik etmekte.

Bu iki fil zincir kırbaçları yakaladılar, hortumlarına doladılar, biri bir tarafta, diğeri diğer tarafta Moti Guj a doğru gitmeye başladılar. Niyetleri onu aralamaktı. Moti Guj otuz dokuz

yıllık hayatında hiç kamçılanmadığındar. böyle bir tecrübeye hedef ol-miya niyeti yoktu. Durdu ve kafasını sağa, sola sallamağa başladı. İri dişlerini geçirmek için Kala Nayın böğ-ründe münasip bir yer hesapladı. Kala Nag ın dişleri yoktu, onun otoritesinin alâmeti hortumuna doladığı zincir kırbaç tı. Kala Nag Moti Guj un etrafında fakat uzak kalarak dolaşı-yor, zinciri sanki bir oyun çıkarmak için getirmiş gibi görünüyordu. Nazım, oğün döğüşmeye isteği olmadığından geri dönmüş, Moti Guj da kulakları dikili orada kalmıştı. Bu hâl çiftlik sahibine bu işde fazla ısrarın lüzum-suz olacağını gösteriyordu.

Moti Guj tekrar yoluna döndü Çalışmıyan ve bağlanmıyan bir fil bir okyanusda başı boş dolaşan seksen bir bin tonluk bir gambota benziyordu. Rastladığı eski dostlarının sırtlarına hortumuyle vurarak kökleri kolaylıkla söküp sökmediklerini soruyor, işlere ait saçma sapan şeylerden bahsediyor fillerin böyle uzun bir zevâla uğrı-yan, heder olunamaz haklarından bahsediyordu. Güneş batıncaya kadar orman içinde meys bir halda dö-nüp dolaşmış, akşam gidası için gene ağılına dönmüştü. Çihun hiddetle,

« Çalışmazsan yiyemezsin! Sen yabani bir filsin, hiç terbiye gör-

müşe benzemiyorsun: Defol bakayım geldiğin vahşi ormanlara. » diye bağırırdı.

Çihun un bakır renkli mini mini oğlu kulübenin döşemesi üzerinde yuvarlanıyor, şişman kollarını açarak kapıya doğru koşuyordu. Moti Guj bu mini mininin Çihun için yer-yüzünde en kıymetli şey olduğunu biliyordu. Hortumunu çocuğa doğru uzattı, ucunu da çocuğu cezbedecek bir şekilde kıvrırdı. Bakır renkli bebek sevinçle bağırarak kendini bu kıvrı-mın üzerine attı ve Moti Guj hortu-munu Çihunun tepesi üzerinde on iki kadem yükseğe kaldırdı. Çihun feryatla :

« Allahım! Sana en iyi un pasta-sından, rom la ıslatılmış pastadan, yani sıra da bir kânt şeker, eğer kalbim ve hayatım olan çocuğumu bana bağışlarsan! »

Moti Guj bakır renkli çocuğu dört bacağıının arrsına indirdi. Istese Çihun un kulübesini diş karıştırarak çöpler haline sokabilirdi. Gidasını bekliyordu. Çihun hemen yiyecek getirdi, Moti Guj yedi, çocuk da onun bacakları arasından sürünüp çıktı.

Moti Guj uyuklamıya ve Dessa yı düşünmiye başlamıştı. Fil hayatının birçok esrarından berisi de cüsselerinin azametine göre uykularının diğer hayvanlardan çok az olmasıdır. Dört beş saatlik uyku onlara kâfi gelir. ikisi gece yarısına kadar bir tarafına, iki saat da geceyarısından sonra obür tarafına yatmak suretiyle. Sakin saatlerin geri kalanlarını yemekle, kımıldanmakla, uzun uzun kendi

kendine homurdanmakla geçirirler.

Moti Guj da gece yarısı olunca ağılından çıktı, çünkü ona Dessa nın karanlık ormanın bir tarafında sar-hoş düşmüş ve sahipsiz kalmış ol-ması fikri gelmişti. Bütün gece ku-laklarını sallıyarak, homurdanarak ve böğürerek ağaçların altını arayıp durdu. Dessa nın kendisini yıkadığı nehirin kumsalna indi, böğürdü, fakat cevap alamadı. Dessa yı bulamamıştı. Bu hal sadece orman-daki filleri rahatsız etmiş, ürkütmüş ve ormanın muhtelif yerlerine konak-liyan çingenleri korkudan ölüm dere-cesine getirmişti.

Şafak vakti Dessa çiftliğe döndü. Hakikatan çok içmişti, aynı zamanda bu kadar uzun müddet gaybubetin-den dolayı tekdire ve müşkülâta uğrayacağını bekliyordu. Çiftlikte bir zarar ve ziyan gözüne ilişmeyiuçe geniş bir nefes aldı. Çünkü o, Moti Guj un tabiyatını biliyordu. Bin bir yalanla. sayısız temennalarla çiftlik sahibinin yanına çıktı.

Moti Guj da gecenin verdiği yor-gunlukla ve açlıkla tekrar ağılına dönmüştü. Çiftçi,

« Çağır hayvanımı! » dedi. Dessa da Mahutların fillerin yeryüzüne hakim bulunduğu devirde, yeryüzünün yaratılışında Çinden geldiğine itikat ettikleri fil lisaniyle bağırırdı. Filler dörtnal koşmazlar, gittikçe sur'atlanan bir hareketle hareket ederler. Ve bir trene yetişmek isterlerse dört nala kalkmadan ona yetişirler. İşte Çihun daha Moti Guj un ağıldan çıkıp, çıkmadığını göremeden Moti Guj çiftlik binasının önüne dikilmişti. Se-

Aşık Cafer Tan

Naci Kum

Büyük bir Kültür ve medeniyet merkezi olan KAYSERİ'ye yeni gelmiş olmaklığına rağmen, ulusal varlıkların gömülü olduğu her köşe, bucağında görüp, göstermeğe yarayışlı izgiler olduğunu anladım. Memleket hakkındaki görüş ve duyularımı, her fırsatta bu sayfalarda yurtdaşlara sunacağım.

Burada iki destanı ile tanıdacağım Aşık Cafer Tan, aramızda yaşayan uslu, iyi huylu, kendi halinde bir çiftçi yurtdaştır. Cafer, Pınarbaşının Sarız kamununa bağlı İnce mağara köyünde; Kangu oğullarındandır. 1307 - 1981 de doğmuştur. 3 oğlu 3 kızı vardır; en büyük olan kızı 19 yaşındadır. Büyük harpte Erzurum'da 10 uncu K. Or. dunun 30 uncu Fırkasında Askerlik ödevini yapmıştır. Kurtuluş savaşında, 1336 Çapanların takibinde bulunmuştur. Okuma ve yazmayı köyünde, ailesinden öğrenmiştir. Tahsili yoktur; fakat, tabiat ve hayat kitabını iyi okumuş, ilimden fazla ifanlık kazanmıştır. Kendi duygularını taşıyan eserleri ile beraber, eski halk şairlerimizin güzel parçalarını sazı ile çalar ve söyler.

Onuncu yıl destanı

Sabah güneşile doğup ta gelen
Türk Cumhuriyeti reisi Gazidür Gazi
Cümle mazlumların halinden bilen
Türk Cumhuriyeti reisi Gazidür

Göklere yüceldi şerefü şanı
Heybeti titretti bütün cihanı
Kahrü tenkil eden düşman Yuncu
Türk Cumhuriyeti reisi Gazidür Gazi

vinçle homurdanarak Dessa'nın kol-
ları arasına sokuldu. Biri birlerini
yalıyor, ağlaşıyorlardı. Acaba bir
zarara uğramış mıdır endişesiyle biri
birlerini tepeden tırnağa kadar yok-
ladılar.

Dessa,
« Şimdi işimizin başına gidelim.

Kaldırır beni boynuna, benim neş'em,
evladım!» dedi.

Moti Guj Dessa'yı boynuna kal-
dırdı, sökölmesi lâzım gelen fidanlığa
doğru yollarlar.

Çiftlik sahibi evvelki hiddetine
pek hayret etmişti.

Bekleyiş

- Sahir üzele -

Gönlümdeki isyanı hayalinle uyuttum
Zan etmeki cana, seni bir lahza unuttum..
Her yerde nigahın beni takip ediyorken
Bir lahza unutmak seni mümkün mü esasen?
Nadide emeller dolu gönlümde sırrın
Senden alır eşarına ilhamı esirin
«Yetmez mi benim?» diye sordum da geçen gün
Feryadına lakayd o bakışlarla süzıldün.
Hala bu sükût ayları saymakla tükenmez
Hala yine şair bunu tadada üşenmez..
Bahtın yüzü gülsün diye hicran ile bekler
Yıllarca zamandır seni bin can ile bekler!..

M. Erdemer

Kendisi yalnız özü hakka ya.
Milleti kendi ile Tanrıya tapar
Düşmana yağdıran ateşli toplar
Türk Cumhuriyeti reisi Gazidür Gazi

Kuvvdi millî ile kurdu bünyadı
Silindi vatandan sultanlar adı
Göklere çıkaran düşman feryadı
Türk Cumhuriyeti reisi Gazidür Gazi

Çankayada durup millete bakan
Vatan hainlerinin evi yıkan
Kanatlanup göğün yüzüne çıkan
Türk Cumhuriyeti reisi Gazidür Gazi

Ahvali aleme olmuştur ârif
Terakkide şimdi yeni maarif
Emsali dünyaya olmuştur tarif
Türk Cumhuriyeti reisi Gazidür Gazi

Cümle düşmanların bükü belini
Garpten şarka uzatmıştı. elini

Her tarafa döşetti demir yolunu
Türk Cumhuriyeti reisi Gazidür Gazi

Millet meclisinde önlü mebuslar
Vatana millete işle salar
Millet sahibini hızla alkışlar
Türk Cumhuriyeti reisi Gazidür Gazi

Cumhuriyeti bilmeyenler oldular âsı
Meydana saçıldı ehehin hası
Hasutların tıkanıyor nefesi
Türk Cumhuriyeti reisi Gazidür Gazi

Gazi İsmet Fevzi üçü oldu bir
İhyayı millete ettiler tedbir
Tanrı olu cümlesine destegir
Türk Cumhuriyeti reisi Gazidür Gazi

Cafer Tan medhinde bunlara layık
Bunları medhetmiş bütün halâyık
Sevdalarından olmaz hiç başım ayık
Türk Cumhuriyeti reisi Gazidür Gazi

Döner Kümbet

Şah cihan hatun türbesi Selçukların en zariî eserlerindenir. Kapısının iki yanında başlıklı birer işlenmiş direk ve bunların üzerinde sade istilâtikler bulunur. etrafını çeviren menkuş çerçivenin üzerinde arka arkaya dönmüş kanatlı iki arslan resmi vardır. Bunların üst tarafında kitabesi vardır. Mezkûr arslanların kolları tahrip edilmiştir. Burasının nevakit yapıldığı teyin edilmezse de tarzı inşasına göre aedinci asrı hicrinin sonlarında yapıldığına hüküm edilebilir.

Talas caddesinde (İsa ağa) mahallesindedir.

Fahri Tümer

Kayseri Atlı Spor ocağının tarihçesi

M. Erginer

Türkiyede, İstanbul ve Ankara'dan sonra üçüncü bir Kulüp olan ve bundan dört sene evvel Anadolu'nun gübeğinde, Kayserimizde de Kayseri adı ile bir atlı Spor ocağı açılmıştır.

Atlı spor; bizde çoktanberi ihmal edilmiş eski bir Türk Spordur. Spordan beklenen şumullü faydalardan sonra bunun Türk yurdu için hakiki bir nakil vasıtası, kuvvetli bir servet menbaisi olan atlarımızın da islahında oy-

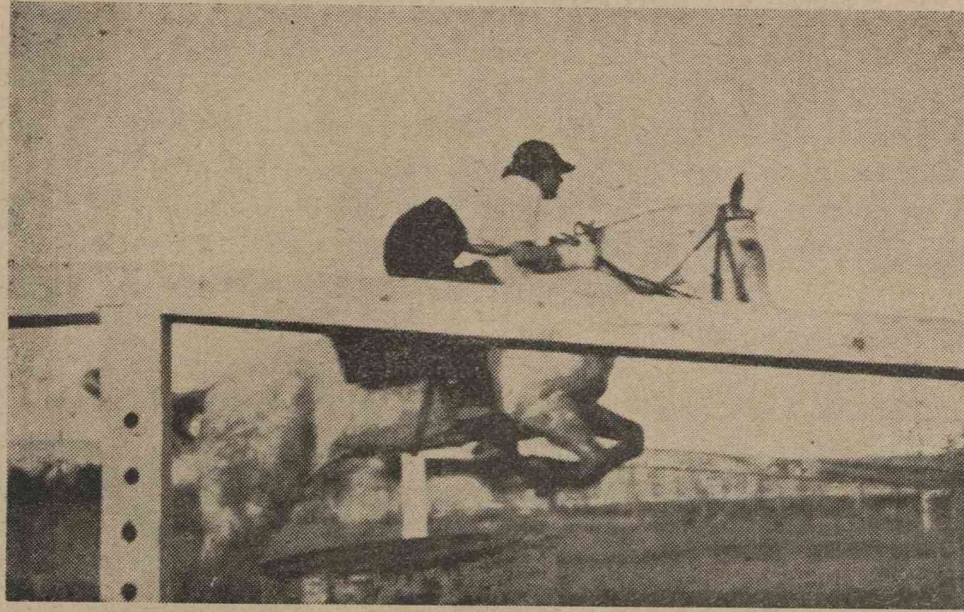
Kayseri atlı Spor ocağı 934 senesinde açılmıştır. Başlangıçta Ordunun verdiği hayvanlarla haftanın muayyen günleri de açık manejerlerde halka serbest olarak binicilik desleri haftanın belli günlerinde halkevinde, geceleri nazari olarak binicilik dersleri hayvan bakımı ve hastalıkları hakkında konferans kılıklı dersler verilmek suretile işe başlamış ve gün geçtikçe halkın alaka ve hevesi artırılmıştır.

Sporcularımız General İzzettin Çalışlar'a ve komutalarıyla bir arada

nadığı ve oynayacağı büyük rol şayanı ehemmiyettir. Kayseri atlı Spor ocağı bu gayenin tahakkuku için teşekkül etmiş ve başındakilerin verdiği ehemmiyet ve yaptıkları yardımlarla şimdiye kadar yaşamış ve çok kuvvetli bir kulüp olmuştur.

Ocağa rakti bir yardım olmak ve alınacak hayvanların tedarikine karşılık tutmak üzere ilk olarak ocak bir halo tertip ve bununla beş yüz lira kadar hasılat temin etmiş bu paraya ilâveten ocak üyelerinin yardımıyla ocağın ocak, öğretmeni ve baytarını bir hey'et

Sporcu bir bayanımız mania atlarken

halında Karacabey ve çifteler mintakasına göndererek hayvan mübayaa ettirmiş ve bu suretle ocak tam teşekkülünü bulmuş ve kendi hayvanlarına sahip olmuştur.

Ocağın çalışma ve ilerleme faaliyeti her türlü tahminlerden çok üstündür. Türkiye'de ilk olarak 935 senesinde atlı spor kulübü üyelerinin subaylarla birlikte 2800 metrelik maneji koşulara girmek şerefi Kayseri atlı spor ocağına nasip olmuştur. (Buna ait resimler 98 sayılı suvari mecmuamızda intişar etmiştir.) 935 - 936 senelerinde Kayseride vilâyet tarafından yapılan konkur Hipikli yarışlarda da yine subaylarla birlikte müsabakalara iştirak etmişlerdir. Çok parlak sonuçlar alınmıştır. Ocak az bir zamanda büyük bir ilerleme göstermiştir. Ocağın gerek kurulma ve gerek

bu ilerlemesinde öğretmeni Kor emir subayı Yüzbaşı Kemalın çok büyük ve değerli çalışma ve yardımları olmuş ve halende olmakta bulunmuştur.

Ocak haftada iki maneji bir kır gezintisi muntazam yapılmaktadır. Ocağın halen otuz hayvanlık bir pansiyon 8×24 büyüklüğünde bir kolvari bir maneji bir mani bahçesi, tam ve yarım kan dokuz hayvanı ve on yedisi bayan olmak üzere kırka yakın üyesi vardır.

1937 de ocağı yüksek himayelerine alan ilbayımız Adî Baymanın çek ve değerli yardımları ile ocak bir kat daha kuvvetlenmiş ve çalışmalarına daha fazla hız vermiş ve günden güne ilerilmekte bulunmuştur.

Neşriyatı idare eden : SAHİR ÜZEL
Basıldığı yer : YENİSÜMER Basımevi

Halkevleri Dergileri

Derginin adı	Halkevlerinin Adı	Kaç günde bir çıktığı
Görüşler	Adana	Aylık
Taşpınar	Afyon	"
Türk Akdeniz	Antalya	İki aylık
Altınyaprak	Bafr	Aylık
Kaynak	Balıkesir	"
Uludağ	Bursa	Üç aylık
Ülker	Burdur	İki aylık
İnaç	Denizli	"
Altan	Elaziz	"
Yeni Türk	İstanbul - Eminönü	"
Halk Bilgisi Haberleri	"	"
Aksu	Giresun	"
Fikirler	İzmir	15 günlük
Konya	Konya	Aylık
Gediz	Manisa	"
Taşan	Merzifon	"
Yeni Milâs	Milas	"
Muğla	Muğla	"
Ülker	Niksar	"
İnan	Trabzon	"
19 Mayıs	Samsun	"
Dıranaz	Sinop	"
Orta yayla	Sivas	"
Bozok	Yozgat	15 günlük

Fiati 10 KURUŞ

Kayseri Sümer Basımevi